

Helsinki

Osallisuuden toteutuminen toimialalla

Osallisuutta velvoittavat raamit kasvatuksen ja koulutuksen toimialalla:

Lait ja asetukset

Perustuslaki 731/1999

Kuntalaki 410/2015

Tasa-arvolaki 1329/2014

Yhdenvertaisuuslaki 1325/2014

Varhaiskasvatustilaki 540/2018

Perusopetuslaki 1267/2013

Lukiolaki 629/1998

Laki ammatillisesta koulutuksesta 531/2017

Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013

Lastensuojelulaki 417/2007

Muut määräykset ja säädökset

Varhaiskasvatussuunnitelma

Lapsen esiopetuksen oppimissuunnitelma

Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet

Lukion opetussuunnitelman perusteet

Helsingin kaupunkistrategia 2017–2021

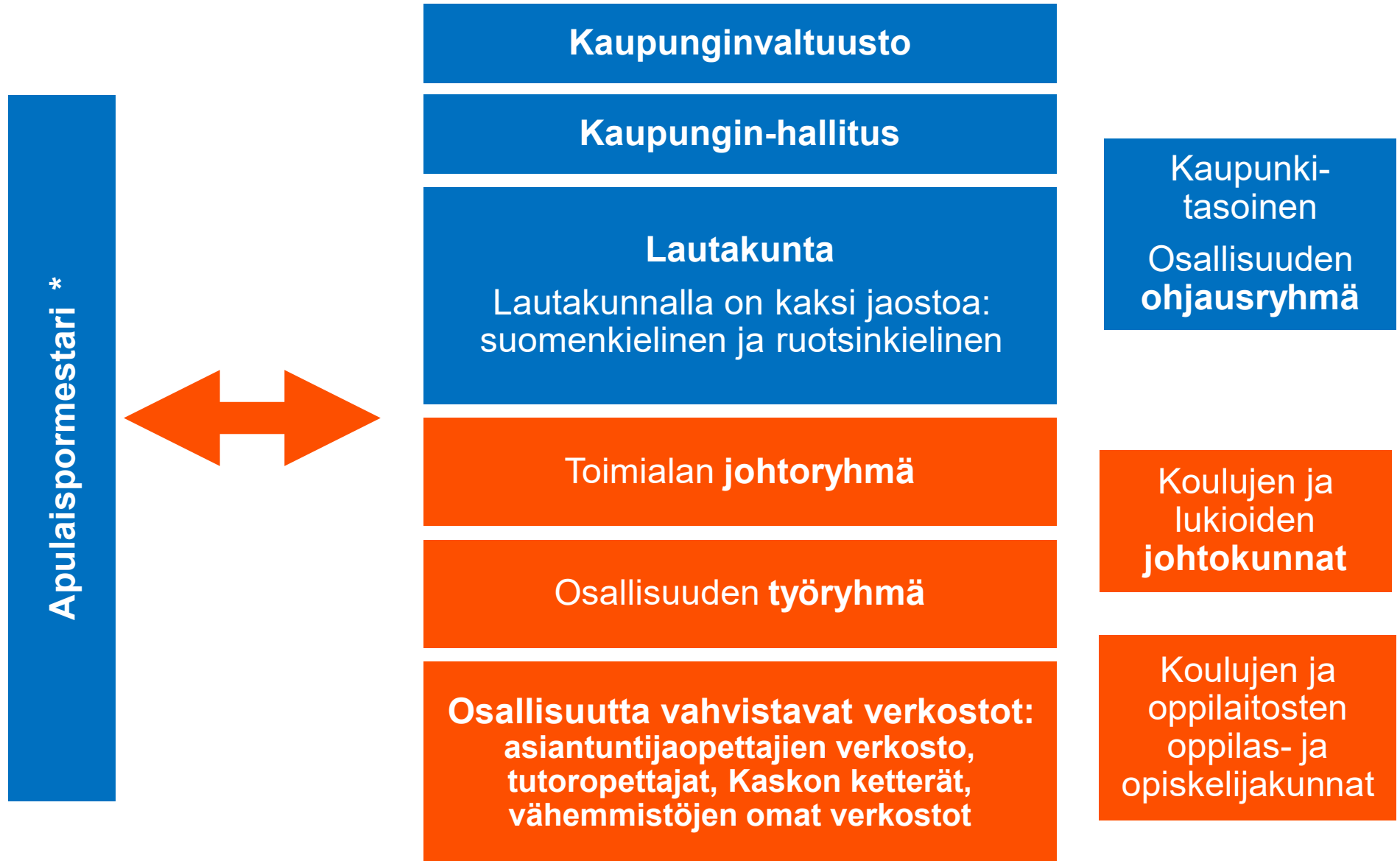
Helsingin kaupungin hallintosäätö (§ 174) 13.06.2018

Kaupunginhallituksen päätös (§ 1047): osallisuusmallin toimeenpano ja rahoitus

Kaskon osallisuuden ja yhdenvertaisuuden rakenne

*Hallintosäännön III osan 9 luvun 1 § mukaisesti pormestari vastaa kuntalaisten osallisuuden ja vuorovaikutuksen toteutumisesta. 2 §:ssä vastaavasti on määrätty, että apulaispormestari vastaa toimialallaan kuntalaisten osallisuuden ja vuorovaikutuksen toteutumisesta.

Helsinki

Todellista merkitystä,
ei turhaa osallistamista

Osallisuus kaskossa

Kaupunkiorganisaation
velvollisuus mahdollistaa

Virkamiesten velvollisuus osallistaa

Osallisuuden määritelmiä nykytilan kartoituksen työpajojen osallistujilta vuonna 2018

Vaikuttamista

Kokemus vaikutuksesta
tai vaikuttavuudesta

"Ymmärrän muiden
mielipiteitä."

Vastavuoroisuutta

Hyväksyvää
kohtaamista
ja läsnäoloa
turvallista
ilmapiiriä
vahvistaen

Johtamisen ja pedagogiikan
muutos; ei enää ylhäältä alas
vaan vuorovaikutteista ja
ohjaavaa

Tiedottamisesta
osallisuuteen

Oikeus vaikuttaa omaan
ja yhteisön toimintaan ja
oppimiseen

Kaikille mahdollisuus
osallistua kehittämiseen

Saada ääni, tulla kuulluksi, kuulla toista,
saada vastaus, vastata ja ymmärtää
yhdessä

Toimintatapa

"Minulla on
merkitystä!"

Tunne

Palvelujen
saavutettavuus

Alla förstår

Viestintää ja vuorovaikutusta

Läpinäkyvyys

Sovittu yhteistyön
tekemisen tapa

Får vara en del av en grupp,
en del av samhället

Osallistumista

Kulttuurin tulkkaamista

Avoimuus

Luottamus

Aivot ja
sydän mukana

Loppuun asti
harkittuja

En känsla att det här är
mitt hem, mitt stad

Vastuu omasta
oppimisesta

Kaikille mahdollisuus
osallistua toimintaan

Suhtautumisen tapa

Asenne

Toisen ihmisen
arvostus ja kunnioitus

prosesseja, joissa
tieto kulkee

Yhteisöllisyyttä

Att känna delaktig
i samhället du inte
förstår (S2)

Koko kylä kasvattaa

Kaikille mahdollisuus
osallistua toimintaan

Suhtautumisen tapa

Ei vallansiirtoa lapsille vaan lapsen
mieltymysten ja kokemusmaailman
ymmärtäminen

Erilaisten näkemysten
salliminen

Rakenteita
tehdä yhdessä
vanhempien ja
oppijoiden kanssa

Vastuunkantoa

Suojatulta
opinpolulta
eväitä pärjätä

Elämässä
ja osana yhteiskuntaa

Kasvatustehtävä

Kasvu
osallisuuteen

Inhimillinen
kiinnostus toista
kohtaan

Jokapäiväisiä, pieniä,
konkreettisia tekoja

Arjen tekoja

Ei päälle liimattua ja
irralista vaan osa
normaalia toimintaa

Työkaluja
tehdä
yhdessä

Nykytilan kartoitus

Nykytilan kartoitusta vuonna 2017

[Yhteenveto](#)

Nykytilan kartoitus vuonna 2018

Kentän peruskoulujen ja lukioiden luokan- ja aineopettajien, kuraattorien, koulusihteerien, sekä työväenopiston ja hallinnon henkilökunnan haastattelut

[Haastatteluista koottuja lainauksia](#)

Työpajat Keväällä 2018:

Perusopetuksen ja lukion oppijoiden työpaja 19.4.2018
25 osallistujaa

[Yhteenveto oppilailta](#)

Töysän paja keväällä 2018

95 osallistujaa, [Muistio](#)

Työpajat ja osallistaminen syksyllä 2018:

Eteläkeskinen 22.8., Itäinen 23.8., Kaakkoinen 24.8.,
Läntinen ja pohjoinen 27.8., Koillinen 7.9. [Materiaalit:](#)

Yhteensä 177 osallistujaa:

Varhaiskasvatuksen, perusopetuksen, toisen asteen ja vapaan sivistyksen henkilökuntaa, aluepäälliköitä, oppilaita, huoltajia, johtoryhmien edustajia sekä yhteistyökumppaneita esim. KUVAn toimialalta.

Helsinki

Johdon seminaari:

11.9.2019

Osallistujina varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen aluepäälliköt, suomen- ja ruotsinkielisten palvelujen päälliköt, Kaskon johto ja apulaispormestari Pia Pakarinen, 50 osallistujaa yhteensä

[Yhteenveto](#)

Avoin kommentointi työpaja – aikaisempien osallisuuspajojen purku: 17.9.2019

75 osallistujaa, [Materiaali](#)

Viima kysely auki 9.9.2018 asti:

- 38 ideaa, 50 kommenttia, 989 tykkäystä

Linkki Viimaan:

https://app.viima.com/hel/kasko_osallisuussuunnitelma

Kirjautuminen onnistuu esim. o365- ja Facebook-tunnuksilla.

Toimialan osallisuuden vakiintuneet rakenteet ja toiminnot

Vastuut ja roolit

Palvelukokonaisuudet vastaavat:

- Osallisuuden edistämisestä arjessa
- Erinomaisen ja yhdenvertaisen asiakaskokemuksen tuottamisesta
- Oppijoiden ja huoltajien osallisuudesta kasvun ja opinpolulla
- Asukkaiden ja sidosryhmien mukanaolosta toiminnan kehittämisessä
- Alueellisen toiminnan mahdollistamisesta omaehtoiseen toimintaan toimipisteissä
- Monikanavaisesta ja selkeästä viestinnästä asukkaille

Hallinto mahdollistaa:

- henkilöstön osallisuusosaamisen edistymisen ja kehittämisen
- menetelmät ja välineet osallisuuden johtamiseen ja kehittämiseen
- tuen osallisuudesta viestimiseen ja vuorovaikutukseen
- Digitaalisen osallisuuden

Osallisuus varhaiskasvatuksessa

- **Lapset ja huoltajat mukana** suunnittelemassa, toteuttamassa ja arvioimassa toimintaa:
 - Lapsen varhaiskasvatus- ja esiopetussuunnitelmat
 - Lasten portfoliot
 - Tasa-arvo ja yhdenvertaisuus osana varhaiskasvatussuunnitelman ja esiopetussuunnitelman toteuttamista
- **Lasten osallisuuden tukeminen:**
 - Lapset mukana suunnittelemassa, toteuttamassa ja arvioinnissa
 - Leikkipuistojen osallisuusfoorumit
- **Huoltajien osallistaminen:**
 - Päivittäinen vuorovaikutus ja kohtaaminen huoltajien kanssa
 - Lapsen hoito, kasvatus ja oppimisen suunnitelmien laatiminen
 - Toiminnalliset vanhempaintilaisuudet
 - Vanhempaintoimikunnat

Osallisuus perusopetuksessa

- **Oppilaat ja huoltajat mukana** suunnittelemassa, toteuttamassa ja arvioimassa toimintaa:
 - Opetussuunnitelma mm. portfolio-oppiminen ja ilmiöoppiminen
 - yhteisöllinen oppilashuolto
 - Aamu- ja iltapäivätoiminta,
 - Kerhotoiminta
- **Oppilaiden osallisuuden tukeminen ja vahvistaminen**
 - Oppilaskunnat ja johtokuntien oppilasedustus
 - Koulujen Ruutiraha
 - Koulujen osallisuusryhmät ja vertaistoiminta (oppilasagentit, tukioppilaat, ruokaraadit, välkkärivetäjät, ympäristöryhmät, jne)
 - Koulujen oppilaiden osallistuminen KUVAn Ruutitoimintaan
 - Nuorisoneuvostoon osallistuminen ja vaaleissa äänestäminen
 - Nuorisoneuvoston ja Kaskon johdon kuukausittaiset kokoukset,
 - Koulujen toiminnalliset tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmat
- **Huoltajien osallisuuden tukeminen:**
 - Viestintä: Wilma, Kodin ja koulun yhteistyön oppaat, sosiaalinen media
 - Huoltajaedustus koulujen johtokunnissa
 - Vanhempainvartit ja vanhempainillat
 - Vanhempainyhdistykset, Helvary,
 - avoimet ovet, juhlat ja omaehtoinen toiminta

Osallisuus lukioissa, ammattillisessa koulutuksessa ja vapaassa sivistyksessä

- **Opiskelijat ja huoltajat mukana** suunnittelemassa, toteuttamassa ja arvioimassa
 - Lukion opetussuunnitelmat ja ammatillisen koulutuksen suunnitelmat
 - Oppilaitosten toimintasuunnitelmat
 - vanhempainillat
 - Oppilaitosten järjestyssäännöt
 - Yhteisöllinen opiskelijahuolto
 - Lukioiden johtokunnissa ja hyvinvointiryhmissä opiskelijat mukana
- **Opiskelijoiden osallisuus:**
 - Lukioiden opiskelijakunnat ja Stadin ammatti- ja aikuisopiskelijakunnat sekä opiskelijakuntien ohjaavat opettajat
 - Ruutirahan päättäminen lukioissa ja Stadin ammatti- ja aikuisopiskelijakunnissa
 - KUVAn Ruutitoimintaan osallistuminen
 - Nuorisoneuvostoon osallistuminen ja vaaleissa äänestys
 - Nuorisoneuvoston ja Kaskon johdon kokoukset
 - Muut osallisuusryhmät, tutoropiskelijat ja vertaistoiminta
 - Oppilaitosten toiminnalliset tasa-arvo- ja yhdenvertaisuusryhmät
 - Kurssipalautteet lukioissa, Stadin ammattiopistossa, Terveystieteiden tutkimuskeskuksessa ja aikuisopistoissa
 - Opistotreffit
- **Huoltajien osallisuus:**
 - Viestintä-wilma, muu sähköinen viestintä ja sosiaalinen media
 - Vanhempainillat, avoimet ovet, juhlat

Osallisuus toimialalla

Henkilöstölle

- **Verkostomainen työskentely/ Yhteiskehittäminen**
 - Yhteistoimintafoorumi
 - Asiantuntijaopettajien verkosto (varhaiskasvatus, perusopetus, lukio)
 - Tutoropettajat perusopetuksessa ja lukioissa
 - Opettajien tiimityöskentely, tiimiohjaus ja samanaikaisopettaminen, kehittäjäryhmätoiminta
 - henkilöstön muut mahdollisuudet olla osallisia oman työnsä kehittämisessä
- **Kuulemiskanavat:**
 - Henkilöstölle lähetettävät kyselyt, arvioinnit ja kartoitukset, sekä osallistavat työpajat eri hankkeissa
- **Omaehtoinen toiminta**
 - Työhyvinvointitoiminta
 - Vähemmistöjen omat osallisuusryhmät

Yleistä kaikille

- **Sosiaalisen median ja digitaalisten oppimisympäristöjen hyödyntäminen:**
 - Oppilaitosten omat Facebooksivut, Instagram ja twitterit
 - Erilaisia digitaalisia oppimisympäristöalustoja
- **Kuulemiskanavat:**
 - Julkinen palautekanava, Kyselyt
 - Ideariihet ja osallistavat työpajat
- **Yhteiskehittäminen:**
 - Kaskon ketterät, matalan kynnyksen osallisuusryhmä pilotoinnille
 - EduLab, kokeilut ja hankkeet
 - Tilahankkeissa käyttäjien varhainen osallistaminen
 - Yritysten osallisuus:
 - Työelämän neuvottelukunnat ammattillisessa koulutuksessa
 - Nopeat kokeilut perusopetuksessa ja lukioissa
- **Omaehtoinen toiminta:**
 - avoimet ovet kaikille
 - tilojen iltakäyttö

Osallisuuden periaatteet

Osallisuuden ja vuorovaikutuksen periaatteet Helsingissä

Kaupunginhallitus on päättänyt (13.11.2017) osallisuuden ja vuorovaikutuksen periaatteista ja niiden osatekijöihin perustuvasta osallisuusmallista valtuustokaudelle 2017–2021. Periaatteet ja osatekijät perustuvat kuntalain osallisuussäännöksiin, sekä kuntalaisten esiin nostamiin näkökulmiin vuorovaikutuksessa Kerrokantasi- verkkokyselyssä, yhteiskehittämispäivillä ja neljässä asukasillassa.

Osallisuuden ja vuorovaikutuksen periaatteet ovat:

- kunnan jäsenten ja palveluiden käyttäjien osaamisen ja asiantuntijuuden hyödyntäminen kaupungin palveluiden kehittämisessä
- omaehtoisen toiminnan mahdollistaminen
- yhdenvertaisten osallistumismahdollisuuksien luominen

Osallistumisen ja vuorovaikutuksen osatekijät ovat:

- hallinnon avoimuus,
- selkokielen ja monikanavainen viestintä,
- alueellisen osallistumisen ratkaisu,
- osallistuva suunnittelu ja osallistuva budjetointi,
- asukaslähtöisyyttä edistävät käyttäjä- ja asiakasraadit sekä asiakaskokemuksen ja palautteen hyödyntäminen,
- toimivat aloitekäytännöt ja kansalaistoiminnan kannuste- ja tukimenettelyt.

Helsingin kaupunkistrategian 2017–2021 tavoitteet ja visio, joita osallisuusmalli tukee:

- **Asukas- ja käyttäjälähtöinen kaupunki**, jossa kaikilla on mahdollisuus elää kokemusrikasta elämää.
- **Asukkaat ja yritykset luottavat kaupungin toimintaan**, että heidän todellinen vaikutuksensa toimintaan vahvistuu ja että modernit osallisuuskäytännöt parantavat väestöryhmien välistä ymmärrystä, yhdenvertaisuutta ja palvelujen laatua.
- **Kaupunki edesauttaa dialogia** sekä aktivoi heikoimmassa asemassa olevia osallistumaan.
- **Asukkailla on mahdollisuuksia osallistua ja vaikuttaa** kaupungin palveluihin ja päätöksentekoon, tehdä yhdessä vaikuttavia tekoja ja toimia toisten hyväksi.
- Osallisuus- ja vuorovaikutusmallin toimintakokonaisuus edesauttaa myös dialogia ja väestöryhmien välistä ymmärrystä ja **yhdenvertaisuutta**.

Helsingin vuorovaikutus- ja osallisuusmalli

Kaupunkilaisten tieto ja osaaminen

Yhdessä parempaa kaupunkia

Hyödynnetään kaupunkilaisten ja yhteisöjen asiantuntemusta ja osaamista kaupungin toiminnan ja palvelujen kehittämisessä sekä päätöksenteon valmistelussa.

Käyttäjien osallisuus

Toimivat ja reilut palvelut

Palveluiden ja kaupungin käyttäjälähtöinen kehittäminen yhdenvertaisuus huomioiden.

Alueellinen vaikuttaminen

Omaleimaiset ja yhteisölliset alueet

Paikkaperustainen kehittäminen ja yhdessä tekeminen alueellisissa yhteistyön ja viestinnän rakenteissa.

Aktivismi ja omaehtoisen toiminnan muodot

Meidän Stadi

Kaupunki yhteisöllisyyden, vaikuttavien tekojen ja kohtaamisten paikkana ja mahdollistajana.

Asiointi ja asiakaskokemus osallistumisen ja vuorovaikutuksen rakentajana

Olet tullut juuri oikeaan paikkaan

Myönteinen ja yhtenäinen palvelukulttuuri ja vuorovaikutteinen viestintä positiivisen kaupunkikokemuksen välittäjänä.

Kaupungin toiminta ja päätöksenteko

Avoim ja osallistava Helsinki

Kaupungin monipuoliset osallistumisen ja vaikuttamisen kanavat ja menetelmät verkossa ja kasvokkain.

Osallisuuden periaatteet kasvatuksen ja koulutuksen toimialalla 2018–2021

Kaupunkilaisten tiedon ja osaamisen hyödyntäminen

Maailman vaikuttavin paikka oppia tehdään yhdessä

Osallisuuden tunne syntyy arjen kohtaamisissa

Huoltajilla on käytössään monipuolisia ja eri tavoin sitovia tapoja osallistua lastensa kasvu- ja opinpolulle.

Toimialalla hyödynnetään sekä oman henkilöstön että oppijoiden, heidän huoltajien ja yhteistyökumppanien asiantuntijuutta

Yhdenvertainen kaupunkilaisten osallisuus

Yhdenvertaiset mahdollisuudet ja saavutettavat palvelut kuuluvat kaikille

Oppimisen suunnittelu lähtee oppijoiden tarpeista

Kasvun ja oppimisen paikat ja palvelut ovat saavutettavat, inklusiiviset ja kielitietoiset.

Viestimme selkokieelisesti ja visuaalisesti.

Alueellinen vaikuttaminen

Oppimisen paikat ovat vetovoimaisia ja yhteisöjä vahvistavia lähipalveluita

Toimivalla palveluverkolla ja yhteistyörakenteilla varmistamme selkeät ja yhtenäiset opinpolut kaikilla alueilla.

Oppimisen ja leikin paikat ovat muunneltavia ja alueen yhteisöllisyyttä tukevia kyläkeskuksia/ monitoimitiloja, jotka sytyttävät oppimisen ilon.

Kaupunkilaisten omaehtoinen toiminta

Opinpolku varhaiskasvatuksesta vapaaseen sivistystyöhön kasvattaa aktiiviseen kansalaisuuteen

Lapset ja nuoret tutustuvat Helsingin kaupungin vaikuttamiskanaviin osana varhaiskasvatus- ja opetussuunnitelmien mukaista opetusta.

Yhteistyö erilaisten kumppaneiden kanssa antaa oppijoille mahdollisuuden koulun ulkopuolella tapahtuvaan vaikuttamiseen ja oppimiseen

Asiainn asiakaskeskeisyys

Käyttäjäystävälliset digitaaliset palvelut helpottavat arkea

Palveluun hakeutuminen on sujuvaa.

Prosessit ja toimintatavat ovat selkeitä ja yhdenmukaisia.

Toiminnan tehostuminen lisää aikaa lasten ja oppijoiden kanssa.

Osallisuutta tukevat rakenteet

Päätöksenteko- ja muutosprosessit ovat ymmärrettäviä, osallistavia ja läpinäkyviä

Mahdollisuudet ja keinot vaikuttaa kasvatukseen ja koulutuksen palveluihin ovat ymmärrettäviä ja selkeitä.

Osallisuuden periaatteiden kehittämisen kärjet vuosille 2019-2021

Kaupunkilaisten tiedon ja osaamisen hyödyntäminen

Maailman vaikuttavin paikka oppia tehdään yhdessä

Kehittämisen kärjet 2019–2021

Tunnistetaan erilaiset asiakasryhmät ja heidän tarpeensa, asiakasymmärrystä hyödynnetään palveluiden ja viestinnän kehittämisessä

Toimialan palautteenkeruukäytäntöjä ja laadunseurantamallia yhdenmukaistetaan

Henkilöstön verkostomaisen työskentelytavan ja vertaisoppimisen kehittäminen

Yhdenvertainen kaupunkilaisten osallisuus

Yhdenvertaiset mahdollisuudet ja saavutettavat palvelut kuuluvat kaikille

Kehittämisen kärjet 2019–2021

Oppimisen tuen kehittäminen ja hyvinvoinnin edistäminen

Palveluita tehdään näkyväksi monikielisesti eri viestintäkanavia käyttäen ja viestinnän selkeyttä testataan asiakkailta osana *Maahanmuuttajien kasvatuksen ja koulutuksen kehittämisohjelman toteuttamista.*

Nuorten syrjäytymisen ehkäisemisen Mukana- ohjelman kautta

Tasa-arvo ja yhdenvertaisuus näkyvät myös Agenda 2030:n edistämässä toimialalla mm. vähemmistöjen omat osallisuusryhmät

Helsinki

**Kuinka luodaan
yhdenvertaiset
mahdollisuudet
kaikille
kaupunkilaisille
osallistua?**

Alueellinen vaikuttaminen

Oppimisen paikat ovat vetovoimaisia ja yhteisöjä vahvistavia lähipalveluita

Kehittämisen kärjet 2019–2021

Asiakaslähtöisyyden ja alueen yhteisöllisyyden kehittäminen: osallistetaan asukkaita palveluverkkosuunnitteluun

Vahvistetaan ja monipuolistetaan päiväkotien, koulujen ja kotien yhteistyötä

Avataan päiväkotien, koulujen ja oppilaitosten tiloja asukkaiden ilta- ja viikonloppukäyttöön kiinnittäen huomiota selkeään vastuujakoon

Kuinka asukkaat voivat vaikuttaa lähialueensa toimintaan ja palveluihin?

Kaupunkilaisten omaehtoinen toiminta

Opinpolku varhaiskasvatuksesta vapaaseen sivistystyöhön kasvattaa aktiiviseen kansalaisuuteen

Kehittämisen kärjet 2019–2021

Kehitetään nuorten osallistuvaa budjetointia

Osallistumisen ja vaikuttamisen taitojen edistäminen

Helsinki

A photograph of three children playing on a playground structure consisting of large, colorful exercise balls (orange and blue) mounted on metal poles. One child in a purple and white patterned jacket is standing on a blue ball, another in a grey jacket is on an orange ball, and a third in a black jacket is on a blue ball. They are all looking down at the balls. The background shows a modern building with windows.

Kuinka mahdollistetaan asukkaiden omaehtoinen ja -aloitteinen vaikuttaminen ja toiminta?

Asiainnin asiakaskeisyys

**Käyttäjystävälliset digitaaliset palvelut
helpottavat arkea**

Kehittämisen kärjet 2018–2021

Asiakastietojärjestelmän kehittäminen

Lapsen opinpolun kehittäminen digitaalisena palveluna ja
varhaiskasvatukseen sähköinen viestintäkanava kotien
kanssa

Helppojen ja käyttäjälähtöisten sähköisten
oppimisympäristöjen ja – työkalujen kehittäminen

Helsinki

asiak
kan
yhde
ja
asiaka

Osallisuutta tukevat rakenteet

Päätöksentekoprosessit ovat ymmärrettäviä, osallistavia ja läpinäkyviä

Kehittämisen kärjet 2019–2021

Oppilas- ja opiskelijakuntien mallien yhtenäistäminen yhteistyössä nuorisoneuvoston kanssa

Toimialalla otetaan käyttöön Helsingin osallistuva budjetointi

Toteutetaan nuorten läsnäolo- ja puheoikeuskokeilu kasvatus- ja koulutuslautakunnassa.

Tilahankkeissa otetaan tilan käyttäjät varhaisessa vaiheessa mukaan suunnitteluun.

Helsinki

Minkälaiset rakenteet mahdollistavat osallisuuden toteutumisen päätöksenteossa?

Osallisuuden toimeenpano, raportointi ja vastuut

Osallisuussuunnitelman toimeenpano

Osallisuussuunnitelman periaatteita käytetään yhtenä ohjenuorana, kun kehitetään kasvatuksen ja koulutuksen palveluja.

Osallisuussuunnitelmassa on kuhunkin periaatteeseen kirjattu uusia kehittämisen kärkiä valtuustokauden 2017-2021 ajaksi.

Tarkemmista toimenpiteistä sovitaan johtoryhmässä vuosittain talousarvion ja toimintasuunnitelman tekemisen yhteydessä.

- **Osallisuussuunnitelman toteutumisen raportoiminen:**
 - jaostoille/lautakunnalle osana muun toiminnan raportointia.
 - valtuustolle osana Helsingin vuorovaikutus- ja osallisuusmallia.

Osallisuuden toteutumisen vastuut:

- Pormestari vastaa kuntalaisten osallisuuden ja vuorovaikutuksen toteutumisesta
- Apulaispormestari vastaa toimialallaan kuntalaisten osallisuuden ja vuorovaikutuksen toteutumisesta.
- Kaupunginkanslian tietotekniikka- ja viestintäosasto ohjaa kaupungin osallisuuden ja vuorovaikutuksen kehittämistä.
- Kasvatuksen ja koulutuksen osallisuussuunnitelman toimeenpanon vastuu on kaikilla toimialan henkilöstöllä, toimialan johtoryhmä johtaa toimeenpanoa. Johtoryhmä raportoii osallisuudesta lautakunnalle.
- Toimialalla on oma osallisuuden työryhmä, joka tukee ja seuraa osallisuuden toteutumista ja raportoii osallisuudesta johtoryhmälle.
- Osallisuuden edistäminen on yhteinen asia. Osallisuuden edistäminen on kasvatuksen ja koulutuksen toimialalla päivittäisiä arjen tekoja.